

Waardevol Tiel

WERKGROEP VOOR CULTUURHISTORIE EN LEEFOMGEVING
UITGAVE JUNI 2020 NO. 6

WAARDEVOL TIEL
voortzetting van:
Milieuwerkgroep Tiel

www.waardevoltiel.nl

Voorzitter:
Arnoud Reijnen

Secretaris:
Nancy Hageman
Simon Veldijkstraat 19
4003 DX Tiel
[miss_nancyhageman@
hotmail.com](mailto:miss_nancyhageman@hotmail.com)
0655121210

Penningmeester:
Ronald van Lith
Meidoornstraat 12
4001 ZE Tiel
rhvanlith@gmail.com
contributies/donaties
ING betaalrekening:
NL17INGB0003386081
t.n.v.

“WAARDEVOL TIEL”
werkgr cultuurhistorie/leef-
omg. te Tiel
BIC : INGBNL2A

Info en contact:
waardevoltiel@gmail.com

Beste mensen,
In deze moeilijke tijd is er gelukkig ook heugelijk nieuws te melden. Zo is de Verordening Duurzaam en Aantrekkelijk Erfgoed, waarover wij in het meinumner al schreven, inmiddels door de gemeenteraad goedgekeurd. Dat wil zeggen dat er weer een subsidie komt voor onderhoud en verduurzaming van gemeentelijke monumenten. Daaruit zijn geen grote bedragen te putten, maar het scheelt wel en er spreekt ook een stuk waardering uit voor de bezitters van monumenten. En terecht, want bewust of onbewust geniet haast iedereen wel van de uitstraling van bijzondere gebouwen en historische zaken. Jammer is wel dat immaterieel cultureel erfgoed niet onder de verordening valt. Dus dreigt onze beiaardier over twee jaar in de categorie vogelvrij-verklaarden te gaan vallen.

Ook is er goed nieuws over plaatsing van de stadsmuurresten met vliedertuin op de hoek van de Koninginnenstraat en de Westluidensestraat. Daarvoor is het Peter Schipper gelukt een subsidie te verkrijgen van de stichting Jan Nieuwenhuizen. Jan Nieuwenhuizen was de oprichter van de Maatschappij tot nut van het Algemeen, oftewel de Nutsstichting. Als gevolg van deze subsidietoekenning heeft de gemeente Tiel het aangedurfd om groen licht te geven voor de aanvang van het plan, ook al is de financiële dekking nog niet helemaal rond. Maar op het huidige opslagterrein van de muurresten moeten deze op niet al te lange termijn verdwijnen. Daarom krijgt kunstenaar Cor Litjens alvast opdracht zijn visualisatieplan met de muurresten uit te voeren. De subsidieaanvraag van Bert van Setten bij de Menno van Coehoornstichting loopt nog en over de uitslag daarvan zijn we enigszins optimistisch.

Ton

Kiosk Veemarkt gerestaureerd opgeleverd.

Tevredenheid alom. De voormalige VVV-kiosk is onder het toezicht van de bestuursleden van de Stichting Stadsherstel Tiel opgeleverd door de restauratieploeg van de Vree en Sliepen. Die restauratie heeft flink wat voeten in de aarde gehad. Ook waren er de nodige onaangename verrassingen, de vloer bleek verrot en de vorige exploitant van voorheen cafetaria de Brug had de nodige containers met vet achtergelaten. Maar nu is de kiosk weer een sierraad aan de Veemarkt.

De kiosk is oorspronkelijk gebouwd voor de VVV van Tiel. Het is een bijzonder gebouw uit de wederopbouwperiode van na de oorlog. Het gebouw is simpel, eenvoudig en strak van lijn met kenmerkende stalen kozijnen. Opvallend is ook het cassetteplafond van het betonnen dak, een gewichtsbesparende constructie die al door de Romeinen werd toegepast.

Nadat de exploitant van de fritestent er de brui aan gegeven had, dreigde de sloop. Dat was tegen het zere been van een aantal leden van Waardevol Tiel, waarbij Peter Schipper de aanjager was. De historie van de kiosk werd onderzocht en onder de aandacht van de gemeente gebracht. Die stemde in met uitstel van de sloop. De Stichting Stadsherstel Tiel nam vervolgens de verantwoordelijkheid voor de restauratie op zich. Die restauratie vergde een forse investering. Ook werd er gezocht naar een exploitant. Corrie en Herman Op 't Hof, beter bekend van de Betuwse Gebakkraam, gaan in de gerestaureerde kiosk aan de slag met 'Churros and More'. Opening binnenkort!

Arnoud.

Hoe verder met de Kleine Willemspolder?

De Kleine Willemspolder ligt tussen de Vluchthaven en het Amsterdam-Rijnkanaal. Feitelijk is het beter te spreken over de Kleine Willemswaard omdat de zomerdijk doorbroken is. De Willemswaard is lang als weide- en hooiland in gebruik geweest. Nu ligt er een unieke kans om er een stadswaard, een natuur- en recreatieterrein voor en door de Tielenaren van te maken. Maar dat is gemakkelijker neergepend dan gedaan. Kern is het antwoord op die vraag wie nu de verantwoordelijkheid op zich neemt. De stichting Ark heeft de komende jaren de kans om dat uit te werken. De Willemswaard is eigendom van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat wil zo veel mogelijk gronden tussen de rivierdijken in eigendom hebben. Daarmee kan optimaal worden ingespeeld op het beheer van de Waal met het oog op scheepvaart, waterafvoer en veiligheid. Rijkswaterstaat is op zich dus minder geïnteresseerd in het beheer van de uiterwaard. De eenvoudige oplossing is het verpachten van de grond aan boeren. Gevolg is wel dat dan de uiterwaard gewoon als weide en hooiland in gebruik blijft. Met als gevolg geen toegang en een beheer dat niet gericht is op het behouden van natuurwaarden. De uiterwaarden vallen onder de Natura 2000 gebieden en zijn Europees beschermd. Er is al het nodige veranderd in de inrichting van de Willemswaard. Zo wordt er gewerkt aan de introductie van grote grazers. Dat leidde overigens weer tot commentaar van de hondenbezitters en onrust ten aanzien van de veiligheid. Er zijn gesprekken gaande om na te gaan hoe het beheer geregeld kan worden. Dat is een ingewikkelde puzzel. Allereerst blijft Rijkswaterstaat eigenaar.

Dan is er de vraag wat nu precies bedoeld wordt met 'beheer'. Natuurlijk ligt het voor de hand om daarbij te denken aan het beheer van de vegetatie, de graslanden, de meidoornhaag en het strand. Maar dan zijn er nog de overige gebruikers, al of niet legaal. De Willemswaard is een populaire hondenuitlaatplaats, die kunnen daar vrij rond lopen. Er worden illegale feestjes gehouden, om van andere activiteiten maar te zwijgen. Te denken valt ook aan eventuele activiteiten van bijvoorbeeld sportverenigingen of scouting. Wat is in dat geval de rol van de eventuele nu nog onbekende beheerder? Laten we alles even op een rij zetten.

De bestuurlijk factoren.

- 1 Stichting Ark heeft drie jaar de tijd om een stabiele beheersregeling te treffen en heeft gedurende die tijd de verantwoordelijkheid voor de Willemswaard.
- 2 Rijkswaterstaat is en blijft eigenaar maar wil zo min mogelijk kosten en kopzorgen.
- 3 De gemeente moet toestemming geven voor eventuele evenementen.
- 4 De provincie Gelderland heeft een rol ten aanzien van de natuur en Natura 2000.

De gebruikers.

- 1 Er zijn wandelaars, vooral uit Tiel- Oost en de Binnenstad voor wie de Willemswaard een belangrijk groengebied is.
- 2 Er zijn mensen die er hun hond uitlaten en die bijvoorbeeld 'de ogen en oren' zijn bij het nodige toezicht.
- 3 Er zijn natuurliefhebbers die de flora en fauna inventariseren en waarnemen.
- 4 Er wordt gefeest, gebarbecued en gezwommen.
- 5 Er zijn groepen, zoals sportclubs of de scouting, die gebruik zouden kunnen maken van de Kleine Willemswaard.

Het beheer.

- 1 De natuurwaarden van de Willemswaard vragen om beheer over begrazing van de graslanden, het onderhoud van de meidoornhagen en het instellen van rustzones voor vogels en andere dieren.
- 2 Er is toezicht nodig en de rommel die achterblijft moet opgeruimd worden.
- 3 Het is een uiterwaard, bedoeld voor hoogwaterberging, dus bouwwerken in de vorm van bergingen voor sportclubs of scouting, zijn niet mogelijk.

De kosten.

Het beheer vergt de nodige kosten.

Alles bijeen is het dus een gordiaanse knoop van formaat. Zolang het gebruik en het beheer niet vast staan zijn de kosten onduidelijk en is er de vraag welke inkomsten die kosten gaan dekken. Ook is het de vraag of de partijen die een belang hebben bij de Willemswaard zich kunnen organiseren en zo tot afspraken met de bestuurlijk verantwoordelijke partijen kunnen komen. Waardevol Tiel wil daarbij een bijdrage leveren. De gordiaanse knoop was een kluwen en de vraag is nu waar het losse eindje zit zodat met het ontwarren een begin kan worden gemaakt. De Willemswaard biedt Tiel een kans op een uniek natuur- en recreatiegebied voor de deur. Die kans mag niet verloren gaan. Wie doet mee?

Arnoud

Natuur onder druk.

Voor wie het ontgaan is, de natuur in Nederland ligt onder vuur. Soms letterlijk, zoals in de Grote Peel, maar meestal figuurlijk. Er is een maatschappelijke en politieke discussie ontstaan over nut en noodzaak van natuur. Zoals altijd in tijden van crises worden daaraan allerhande al langer spelende maatschappelijke kwesties gekoppeld.

Een paar voorbeelden: de discussie over grote grazers in de Biesbosch, het fenomeen dat Schotse Hooglanders als risico worden ervaren na een aantal incidenten; de weerzin tegen de kap van naaldbomen in een aantal gebieden om de soortenrijkdom te vergroten; de discussie in de Grote Peel over vernatting, mogelijke muggenplagen en recent de brand. In één geval leidde dat lokaal tot het voorstel om het hele gebied maar vol te zetten met zonnepanelen. Om nog maar te zwijgen van de stikstofopstand en de trekkerterreur. Recent verkondigde een politicus met droge ogen dat stikstof vooral een juridisch probleem is. Met andere woorden, het feit dat de heide vergrast, en in veel gebieden braam en brandnetel een soortenarme vegetatie vormen is niet langer relevant. Nu kun je beargumenteren dat de bescherming van de natuur goed geregeld is, onder andere door de Europese Natura 2000 gebieden. Maar wie dat doet rekent buiten de populistische waard. Er gaan stemmen op om aan die Natura 2000 gebieden maar een einde te maken. Het probleem voor de landbouw is dan opgelost. Haalbaar is zoiets waarschijnlijk niet. Wel is het kentekenend voor de populistische geest die guur over ons vlakke land waait.

Opmerkelijk zijn ook de pleidooien voor kernenergie. Daarbij wordt dan ook stevast verwezen naar Thoriumreactoren, die nog niet bestaan. Een techniek waarvan de TU Delft verondersteltenderwijs aanneemt dat het rond 2040 technisch rond en in 2050 operationeel kan worden ingezet. Thorium zou, is de stelling, veilig zijn, geen grondstof opleveren voor kernwapens en geen afval. En met kernenergie of Thorium heb je, zo is de redenering, geen zonnepanelen of windmolens nodig. Ook wordt de klimaatverandering door sommigen voor een verzinsel gehouden, gekoppeld aan de weerzin tegen verandering van het landschap en de eigen omgeving.

Het probleem achter de discussie is aloud. Van wie is de natuur? Van de overheid? Van de natuurbeheerders? Van de mensen, de omwonenden, degenen die vogels, planten of dieren kijken? Is het franje in een tot het bot geëxploiteerd boerenland (die boeren weiger ik overigens over een kam te scheren). Hoe groot is de ruimte voor de natuur? Is er ruimte voor de wolf in Nederland? Durven we te zeggen dat de natuur ruimte moet krijgen en houden? Natuur en landschap gaan samen, maar een esthetisch mooi landschap biedt niet noodzakelijkerwijs ruimte voor biodiversiteit en soortenrijkdom. Een ingewikkelde discussie die eigenlijk op alle niveaus van de samenleving wordt uitgevochten, een discussie ook waar feiten al snel tot fabels verklaard worden en uiteindelijk, als we niet oppassen, de natuur en biodiversiteit en daarmee ook wij het slachtoffer worden. Want dat maakt corona dan wel duidelijk: we zijn onderdeel van een ecosysteem en de prijs voor verstoring is hoog!

Arnoud.

De vergadering van zaterdag 6 juni is tot nader bericht uitgesteld.